

УДК 711.4

д.т.н., професор Габрель М.М.,
НУ "Львівська політехніка"

ЛАНДШАФТНА СКЛАДОВА В МАТЕРІАЛАХ РАЙОННОГО РОЗПЛАНУВАННЯ

У статті визначено методологічні зміни до повнішого врахування ландшафтної складової у просторовому плануванні та містобудівному проектуванні в Україні, які ґрунтуються на досвіді Польщі та Німеччини. Зміни окреслюють рамкові умови та передбачають змінення певних методик виконання етапів роботи — передпроектного аналізу, оцінки стану системи, обґрунтування Концепції розвитку, вибору оптимальних вирішень та проектування. Впровадження таких змін дозволить активізувати просторове планування в Україні та зробити його орієнтованим на збереження, ефективного використання та відновлення ландшафтів регіону.

Актуальність. У сьогоденних умовах фахівців очікує великий обсяг робіт з територіального планування (розпланування) та містобудівного проектування: розробка нових Схем планування територій адміністративних областей та проектів сільських адміністративних районів, проектів розпланування великих територій (приміських зон великих міст, рекреаційних зон регіонів, прикордонних територій, відновлення порушених та деградованих територій тощо), а також оновлення генеральних планів майже тридцяти тисяч населених пунктів. Оновлення документації відбувається повільно, й відомі причини млявості процесу. Йдеться насамперед про проблеми підготовлених кадрів, здатних фахово здійснювати завдання такого рівня складності; фінансування таких робіт, що раніше виконувалося за кошти державного бюджету, а тепер віддано органам місцевого самоврядування, бюджетні можливості яких недостатні; організаційні неузгодження, міжвідомчі розбіжності, складні процедурні питання тощо, які знеохочують фахівців та колективи, здатні виконувати аналогічні завдання.

Однак процес все-таки відбувається. І як показує практика, зокрема розмови зі спеціалістами (районними та міськими архітекторами, землевпорядниками, іншими представниками виконавчої влади), що неодноразово тривали в Академії державного управління при Президентіві України (Львів), підтверджується факт: ефективність оновлених проектів та документації низька. Оновлена документація не впливає на активізацію інвестицій у район чи місто, на поліпшення системи управління територіями, системи та культури господарювання територіями. На зауваження автора, що, можливо, така документація не зовсім потрібна, оскільки вона не впливає на покращення життя міст і територій, фахівці вважають її необхідною, але потрібні якісні зміни в підходах, змінення суті цих документів та підвищення їх

ефективності. Не переоцінюючи значення містобудівної документації для населених пунктів і територій, підкреслимо, що документація необхідна, і на це вказує, зокрема, досвід європейських країн.

Причини низької ефективності документів багатогранні, вони стосуються як методології та теорії, так і практичних питань виконання окремих етапів роботи. Не заглиблюючись у детальний аналіз, наголосимо, що нормативно-прогностичний підхід, який базувався на демографічному прогнозі та визначенні економічних перспектив територій і міст, замінюється ресурсно-середовищним підходом, що ставить у центр робіт вимогу максимального врахування місцевих умов та ресурсів, оцінки стану систем (діагностування), виявлення проблем та невідповідностей у системі, оцінення потенціалу простору та обґрунтування шляхів його ефективного використання для усунення наявних проблем та забезпечення розвитку територій і міст по ефективній траєкторії.

Ландшафт, ландшафтна складова вирішальні при такому підході, а вміння її проаналізувати, оцінити та врахувати в проекті вказує на професіоналізм розробників і якість проекту. Це підтверджує й історія містобудування, коли на розташування і виникнення міст, їх розвиток та формування просторової структури важливу — а в окремих історичних періодах і вирішальну, роль відігравали природно-ландшафтні умови. Згадаймо, наприклад, найдавніші міста Межиріччя (3,5 тис. р. до н.е.), Єгипту (3 тис. р. до н.е.), Китаю, Індії, часи античної Греції, Стародавнього Риму, Середньовіччя, Ренесансу, епохи бароко, міста епохи промислової й наукової революцій. Це питання залишається актуальним і для сьогоденних міст і територій.

У зв'язку з цим у статті проаналізовано Схему територіального планування Львівської області (надалі Схема) на предмет урахування ландшафтних характеристик регіону в обґрунтуваннях концептуальних засад розвитку області та вирішення конкретних задач її просторової організації. Щоб уникнути звинувачень в суб'єктивності оцінення проекту своїх колег, важливо обґрунтувати методика аналізу та оцінки. *Методикою дослідження ландшафтної складової в матеріалах районного розпланування* прийнято порівняння аналогічних проектних підходів в Україні, Польщі та Німеччині.

ДНДІПІ «Діпромісто» (м. Київ) розроблено Схему районного розпланування Львівської області [1]. Автор не брав безпосередньої участі в розробці цього документа, але за дорученням Львівської обласної ради рецензував роботу, мав доступ до всіх матеріалів, спілкувався з розробниками. Досвід держав-сусідів у регіональному плануванні нам відомий не лише з літературних джерел. Працюючи багато років у Польщі, будучи членом Комітету просторового облаштування держави Польської академії наук, буваючи на засіданнях Комітету, де

розглядались і питання просторової організації окремих воєводств Польщі, в автора статті була можливість безпосередньо спілкуватися з авторами проектних розробок та брати участь в обговоренні рішень. Вивчення досвіду Німеччини стало можливим завдяки проекту Інституту регіональних досліджень НАН України з Тюрингією (Міністерством будівництва і транспорту) щодо вивчення досвіду регіонального планування в Німеччині, що надало можливість неодноразових відвідувань, спілкування з фахівцями предметної сфери.

При аналізі ландшафтної складової в матеріалах районного розпланування зупинимося на трьох питаннях:

- 1) якості виконання передпроектного аналізу, зокрема ландшафтної складової та оцінки стану ландшафтів;
- 2) обґрунтованості концептуальних положень роботи та врахування ландшафтної складової в підходах;
- 3) ландшафтна складова в проектній реалізації положень.

Виклад основного матеріалу. 1. Передпроектний аналіз та оцінка стану системи — надзвичайно важлива частина роботи, адже на її результатах ґрунтуються концептуальні висновки та конкретні проектні рішення. Оскільки йдеться про складну систему, важливо обґрунтувати множину показників оцінки стану, орієнтуючись на суть і завдання просторової організації та розвитку області. Вибрана авторами методологія виконання цього етапу роботи дає можливість достатньо повно оцінити наявний потенціал розвитку, виявити диспропорції і невідповідності (проблемні вузли), проаналізувати внутрішні та зовнішні зв'язки елементів простору. Проте аналізу бракує методологічної цілісності. Ряд важливих питань залишається поза увагою. Зосередження думки практично концентрується на інвентаризації, а не на аналізі потенціалу та на проблемах існуючого стану.

Дослідження ландшафтної складової проведено недостатньо. Його доцільно було б згрупувати стосовно основних типів ландшафтів — урбанізованого, аграрного та відкритого (рекреаційного). Абсолютно ігнорується естетична складова ландшафтів області, що особливо важливо для рекреаційно перспективного регіону і що потребує осмислення й опрацювання.

Після пофакторного аналізу виконується комплексна оцінка стану (діагноз існуючої просторової ситуації) області. При цьому відсутні комплексність та методологічна чіткість узгодження різних характеристик простору, в окремих випадках застосовуються застарілі методики досліджень. Для комплексної оцінки стану просторової системи області доцільно ширше використовувати методи багатокритеріального аналізу, причому постають завдання і проблеми об'єднання різнорідних характеристик — соціальних, економічних, екологічних, розпланування тощо, коли для одного випадку

ознака може виступати обмеженням (бар'єром) для розвитку, а для другого навпаки — визначати перспективний напрям.

За результатами аналізу та оцінки стану області обґрунтовані обмеження, пріоритети, а також алгоритм розв'язку. Основна увага зосереджена на типових задачах, хоча варто було б конкретніше окреслити спеціальні задачі, які постають тільки для певної просторової ситуації і які б вимагали поглиблених досліджень окремих характеристик простору.

Оскільки головною метою розробки матеріалів районного (регіонального) розпланування є створення ефективних *просторових структур територіальних систем*, оптимального господарювання простором як цілісністю і використання ландшафтів на засадах охорони, естетики та порядку, ландшафтна складова в таких роботах і матеріалах має бути визначальною. Як показує вітчизняна практика господарювання простором, поваги і шанобливого ставлення до середовища немає, на відміну від європейських країн, де цьому питанню приділяється велике значення і де наявне усвідомлення соціальної відповідальності за стан довкілля і розуміння того, що для комфортності умов проживання людині потрібна природа.

Порівняння виконання означеного етапу з практикою Польщі та Німеччини вказує на те, що:

1) слід чіткіше формулювати методологію аналізу, множину макропоказників оцінки стану ландшафтів, які повинні впливати з мети та завдань просторової організації області й узгоджуватися з показниками сталого розвитку. Важливо дослідити реакцію ландшафтної структури області на соціально-економічні зміни в державі та регіоні;

2) передпроектний аналіз декларується як проблемно орієнтований, але аналіз проблем недовершений, зокрема щодо проблем у системі природокористування та стану ландшафтів. Слід звести проблеми в єдину систему, ранжирувати за важливістю, дослідити взаємопов'язаність і взаємообумовленість, здійснити причинно-наслідковий аналіз їх виникнення та розвитку;

3) доцільно більше уваги приділяти аналізу спеціальних аспектів ландшафтної ситуації, властивих тільки для конкретної області, а також дослідженням її складеної структури, вдосконалення якої є одним із головних завдань Схеми — системи землекористувань, лісогосподарювання, розвиненості зв'язків між різними типами ландшафтів, та оцінці зв'язності елементів.

Використаний розробниками підхід (зверху), який передбачав пофакторний аналіз та комплексну оцінку територій, достатній та ефективний для обґрунтування Концепції розвитку області (основних принципів, прийомів та макропоказників); для конкретних проектних пропозицій та вирішення

предметно визначених завдань (розвитку сільської місцевості, рекреаційного комплексу, використання сировинних ресурсів тощо) необхідні спеціальні дослідження ландшафтів під певні фахові завдання.

2. Концептуальні положення розвитку Львівської області. В нашому розумінні Концепція — система ідей, принципів, завдань і вимог просторової організації та розвитку області, а також основні макрохарактеристики. Закладено дві конструктивні *ідеї*: *сталого розвитку* та *формування гнучких ринкових механізмів розвитку області*. Економічна складова і формування ринкових механізмів для розвитку області виступають темою окремого аналізу. Тут зупинимось на ідеях та принципах *сталого розвитку* територіальних систем, що конструктивні, але реалізовуватися можуть по-різному залежно від проектних ситуацій у тій чи іншій державі або територіальній одиниці. Доцільно було б чіткіше сформулювати вимоги сталого розвитку саме для Львівської області.

Відповідно до підходу задоволення потреб спільноти та держави згідно з наявним ресурсним потенціалом та з урахуванням потреб наступних поколінь слід вважати основним вектором розвитку області, а модель має базуватися на засадах сталого розвитку.

Концепція має обґрунтовувати систему *принципів розвитку області* та формувати *вимоги* щодо загосподарювання й організації простору, зокрема: просторового порядку; якості краєвидів та архітектури; охорони природного середовища; здоров'я і безпеки людей; охорони культурної спадщини; ефективності використання ландшафтів. Як показує практика держав — наших сусідів, ці питання є ключовими. У Концепції ж розвитку Львівської області вони недороблені й непереконливі.

Обґрунтовані концептуальні положення концентруються, на думку розробників Схеми, навколо двох *завдань*:

- визначення основних соціально-економічних пріоритетів розвитку області й критеріїв її функціонування в умовах ринкової економіки;
- обґрунтування планувальної структури та територій пріоритетного інвестування у взаємозв'язку з наявною транспортно-інженерною інфраструктурою, екологічною ситуацією, ресурсним потенціалом.

Окреслені завдання схематичні, вимагають деталізації та конкретизації, наприклад, методом побудови дерева цілей розвитку області. Якщо головна ціль розвитку регіону — формування сприятливого середовища для життя і діяльності теперішніх мешканців та майбутніх поколінь, на цій основі слід формувати *похідні й часткові цілі*, а також *вимоги* до просторової організації та розвитку області:

- забезпечення екологічної безпеки розвитку;

- збереження історико-культурної спадщини;
- реорганізація урбанізованих ландшафтів;
- розвиток інфраструктури та енергетична безпека регіону;
- формування цілісної системи рекреації і туризму;
- розвиток сільського господарства та аграрних ландшафтів;
- розвиток промислового комплексу регіону;
- підвищення комфортності умов проживання.

Завдання передбачають дотримання відповідних вимог, наприклад:

- активізація соціально-економічних процесів у регіоні може бути досягнута гармонізацією відносин міст з іншими підсистемами (аграрною та рекреаційною), що окреслює низку конкретних завдань для Схеми;
- підвищення ефективності використання та припинення руйнування ландшафтів регіону потребує системної оцінки й обґрунтування підходів до використання всіх складових ресурсного потенціалу;
- в умовах розширення прав і повноважень органів місцевого самоврядування зростає територіальний егоїзм, що часто шкодить державним та місцевим інтересам. Отож постає завдання зняття протиріч у системі природокористування та активізації ефектів взаємодій.

У цілому немає методологічної цілісності обґрунтування концептуальних положень (ідей, принципів, пріоритетів, завдань та макропоказників моніторингу); не обґрунтована система показників для моніторингу розвитку і оцінки ефективності концептуальних положень, а також їх відповідності показникам сталого розвитку області.

Методика просторового планування в Україні відбувається за принципом «зверху – вниз», коли регіональні документи розробляються центральними інститутами і після їх розробки виконуються галузеві плани та планування на нижчих рівнях. Отже, зберігається державно-управлінська форма розробки планів, коли вони розробляються на замовлення органів центральними установами і пропонуються громадам. У більшості європейських країн виконавцями планування є місцеві товариства і бюро, тобто ці повноваження державою (регіонами) делегуються громадам, але фінансуються державою. Існуючий в Україні підхід обумовлює відсутність інтересу місцевих громад і влади до таких документів, їх зорієнтованість на вузьке коло користувачів. Такі роботи виконуються і реалізуються різними структурами, важко узгодити інтереси громад і загальні інтереси регіону, оскільки документ привнесений «зверху». У практиці просторового планування України не диференційовано завдання різних рівнів планування. Так, Концепція схеми планування Львівської області містить значну частину роботи, яка виходить за межі Концепції в європейському її тракту-

ванні. У практиці європейських країн такі матеріали значно конкретніші й зорієнтовані на практичні задачі управління територією.

3. Ландшафтна складова в проектних вирішеннях просторової організації та розвитку Львівської області. Практична діяльність пов'язана з пошуком елементів, зв'язків, структур і їх конфігурацій, яких бракує в запроєктованій системі і які варто ввести для досягнення окреслених цілей і необхідних властивостей простору.

Проектні рішення згруповані навколо таких питань:

- 1) формування системи центральних місць, реорганізації урбанізованих просторів та системи розселення;
- 2) розвиток транспортних зв'язків на території та організації комунікаційних просторів;
- 3) формування цілісної системи туристично-рекреаційних ландшафтів регіону;
- 4) планування охорони природи;
- 5) захист території і населення від техногенних та природних ризиків;
- 6) розвиток сільського господарства та агроландшафтів;
- 7) розвитку промислового комплексу та визначення індустріальних територій;
- 8) забезпечення регіону сировинними ресурсами;
- 9) розвиток інженерної інфраструктури та енергетичне забезпечення регіону.

На завершальному етапі відбувається узгодження виділених тематичних рішень і їх об'єднання в схему просторової організації та розвитку області. Зупинимося коротко на окремих проектних пропозиціях, які найтіснішим чином пов'язані з ландшафтною складовою:

1. Реорганізація урбанізованих ландшафтів та системи розселення: потрібно трактувати питання урбаністичних ландшафтів в області ширше, а розпочати з сучасного сприйняття суті центрів системи розселення. Існує градація центральних населених пунктів з відповідними завданнями та перевагами. Мають змінитися підходи до визначення системи центральних місць. Сучасні вимоги не передбачають прив'язки громади до якогось одного центру, а адміністративні межі не мають значення для індивідуальних дій мешканців.

Для умов Львівської області відношення до урбанізації та урбанізованих ландшафтів набуває особливого значення і передбачає: збереження історичної складової системи розселення; визначення меж і впорядкування урбанізованих ландшафтів; розвиток природних, сільських та промислових ландшафтів, що творять приміські зони; впорядкування та капіталізацію фонду садово-городніх об'єднань тощо.

Реформи, що відбуваються в нашому суспільстві і в регіоні, створюють пріоритети інтенсивнішого розвитку малих містечок, оскільки саме їх малоурбанізоване середовище найбільше відповідає новим вимогам. Це приведе до збільшення дисперсності структури розселення в області шляхом динамічнішого розвитку дрібних елементів розселення через перерозподіл ресурсів на їх користь.

2. З урбанізацією та урбанізованими ландшафтами тісно пов'язане питання транспортної доступності та організації комунікаційних ландшафтів, у т. ч. і виділення зон низької доступності до центру. В області існує ієрархічна система сполучень, виділяється рівень великомасштабних міжрегіональних і регіональних зв'язків. Оскільки значна частина просторового потенціалу знаходиться поза зонами впливу комунікацій найвищого ієрархічного рівня, слід поглибити аналіз та деталізувати рішення транспортних зв'язків на нижчому ієрархічному рівні (в роботі зроблено опис існуючої транспортної мережі без аналізу ефективності її функціонування, виявлення та дослідження проблемних вузлів і ситуацій). Доцільно передбачати розвиток регіональних доріг, реконструкцію системи приміського транспорту, в т.ч. залізничного, рекреаційних та інших комунікацій, організації ландшафтів у зоні їх впливу.

3. Виділення та формування рекреаційних територій. Для просторової організації та розвитку Львівської області важливе значення має рекреаційний потенціал. При розробці регіонального розділу важливо враховувати статус курортів і рекреаційно привабливих зон.

У європейській традиції склалась практика, коли територіальні громади подають запити на отримання відповідного статусу, спираючись на наукові обґрунтування. Враховується система показників, зокрема: чистота повітря, наявність мінеральних рекреаційних ресурсів, паркових зон, кількість і стан готелів та об'єктів відпочинку, туристичні маршрути, економічна значимість туризму для території, природна привабливість ландшафту, наявність місць, важливих для пізнавального туризму тощо. Як правило, множина характеристик і показників території може бути згрупована в декілька критеріїв, які характеризують: значимість рекреації для території; природно-ландшафтну привабливість; культурно-історичну цінність; наявність рекреаційної інфраструктури; розвинутість соціальної та інженерної інфраструктури на території; вигідність геоположення, зокрема розвинутість зв'язків з іншими регіонами та на внутрішньообласному рівнях, близькість місць концентрації рекреантів.

Аналіз відкритих ландшафтів для формування туристично-рекреаційної системи передбачає вивчення естетики краєвидів, атракційності ландшафтів та їх рекреаційного освоєння. Така галузева карта об'єктивізує визначення зон

пріоритетного туристично-рекреаційного використання з урахуванням природних та технічних обмежень, що істотно конкретизує зони певних територій.

4. *Планування охорони природи* в просторовому плануванні для регіону має особливе значення у зв'язку з унікальними природно-ландшафтними умовами та загрозами їх збереження. Планування охорони природи тісно пов'язане з ландшафтним плануванням та проектуванням. Сутність рамок ландшафтних планів — виявлення територіальних конфліктів з точки зору охорони природи та розробка природоохоронних заходів.

У практиці Німеччини та Польщі визначення пріоритетних територій відбувається шляхом нанесення на топографічну карту встановлених меж окремих природоохоронних об'єктів. Об'єднуючи території, окреслюються межі зон природоохоронних територій. Важливою є методика виділення цілісних (нерозділених) природних комплексів. Розглядаються ліси, сільськогосподарські угіддя, що не розділені дорогами і поселеннями та творять цілісні природні комплекси. Такі території мають особливе значення для охорони природи і виступають найважливішим шаром у природоохоронній інформації регіонального планування.

5. *Захист територій від техногенних та природних ризиків, зокрема паводків*: завдання полягає у стримуванні паводку, запобіганні лиху, створенні місць для води, де вона завдасть найменшої шкоди. Традиційно передбачаються і використовуються два види захисту:

- інженерний (греблі, дамби, протипаводкові мури), який приводить до розливу води в інших місцях, а також існує загроза пошкодження інженерних споруд;

- незабудови заплав як більш природного протипаводкового захисту (незабудова і вільний розплив заплав, створення басейнів–польверів для відведення води в часі паводку, збереження та відновлення природного стану води). Такий захист передбачає вилучення значних територій з інтенсивного використання для резервування їх під протипаводкові заходи. Постає вимога включення їх у структуру краєвидів та організації ландшафтів.

Обґрунтовуються, вибираються і впроваджуються заходи, які найдоцільніші в кожній конкретній ситуації, проте перевага надається природним. Фахова концепція захисту території зобов'язує визначення зон затоплення і заборони забудови та трактування їх як умовних територій.

6. *Сільське господарство та організація агроландшафтів у районному плануванні*: метою цього аспекту роботи в європейських країнах є обґрунтування пропозицій на виділення пріоритетних і умовно придатних територій для сільськогосподарського використання, а також організації

агроландшафтів.

Земля — головний ресурс не лише регіону, а й держави. Отож вона є надзвичайно важливою частиною роботи над Схемою, в якій варто чіткіше обґрунтувати систему використання земель на перспективу, їх заліснення та вирощування біоенергетичних рослин. Для такого аргументування наявні добрі статистичні та картографічні матеріали, зокрема форми Держкомзему, що містять інформацію про власність, розораність ґрунтів, локалізацію угідь з низькою родючістю, які можуть бути використані для заліснення чи біоенергетики.

7. *Забезпечення регіону сировинними ресурсами.* Робота зводиться до визначення пріоритетних територій такого напрямку, завдання ж Схеми виявити і планувально зафіксувати їх, здійснити класифікацію територій цієї категорії та обґрунтувати вимоги до їх загосподарування й мінімізації впливу на природне довкілля. Спеціальні інститути визначають території поширення покладів корисних копалин і складають карту сировинного потенціалу, окремі галузі видобувної та переробної промисловості зацікавлені в регіональних планах, оскільки вони (наприклад, гірничо-промисловість) мають можливість через документ узаконити закріплення земель. Завдання регіонального плану — планувально зафіксувати такі території, здійснити класифікацію їх та окреслити вимоги до освоєння, аби уникнути ситуацій з величезними деградованими ландшафтами, які виникли в регіоні в останнє десятиліття радянської влади.

8. *Енергетичне забезпечення регіону та використання відновлювальних (місцевих) джерел енергії:* питання вирішується для кожного регіону індивідуально, а стосовно Львівської області важливим є розвиток вітрової енергетики. Досвід Німеччини в організації цієї галузі особливо корисний, адже саме вітрова енергетика тут визнана пріоритетною.

В окресленій сфері виділяються дві групи проблем: ставлення громадськості до таких систем та ситуація на окремих ділянках. За вихідну умову має бути взята вимога збільшення виробництва енергії на основі відновлювальних джерел. Обґрунтування полягає у виборі ділянок, базується на системі характеристик, а алгоритм передбачає аналіз режиму вітрів (карта вітрів), наявної інфраструктури з можливістю під'єднання до мережі; створення ландшафтної карти та виділення можливих ділянок для локалізації об'єктів; виявлення ділянок і зон конфліктних (розселення – природа – загосподарування); індивідуального аналізу вибраних ділянок; визначення пріоритетних територій для вітрової енергетики.

Аналіз ландшафтів ґрунтується на вивченні естетики краєвидів, рекреаційного освоєння та атракційності ландшафтів. Більша частина краєвидів окремих регіонів включає у свій образ вітряки. Така галузева карта локалізації вітряків передбачає визначення зон пріоритетного та умовного використання з ураху-

ванням природних та технічних обмежень, що істотно звужує зони означених територій.

9. *Розвиток інженерної інфраструктури* включає розвиток: цілісної системи забезпечення регіону водою, в т.ч. і створення водосховищ; системи очищення стоків і переробки відходів; систем забезпечення регіону енергією. Ці питання в особливий стосіб впливають на ландшафти і створюють загрози, тому в роботі вимагають глибокого опрацювання і врахування ландшафтної складової.

Інтеграція фахових планів. У традиціях європейських країн — на основі матеріалів, що надходять у планувальні бюро, — розробити зведені карти, у яких виявляються зони конфліктів як зони накладання різних інтересів на одній і тій же території. При опрацюванні зведених планів здійснюється узгодження різних інтересів, усунення можливих і наявних конфліктів, відбувається чітка диференціація територій за режимами використання. Це створює сприятливі умови для конкретизації регіональних правил забудови та використання територій. Оскільки регіональні правила в українській практиці трактуються як «функціонально-правове зонування» територій, такий підхід дозволить об'єднати складові та пов'язати Схему планування області з регіональними правилами, чіткіше обґрунтувати регламенти на забудову та використання територій з процедурно-правовими аспектами.

Процедура має носити неформальний характер накладання різних тематичних вирішень, встановлюється мірою досягнення головної мети розвитку області при дотриманні відповідних імперативів і вимог морального, екологічного наказів та приросту ефективності функціонування системи. При опрацюванні зведеного проектного плану вимагають подальшого узгодження різні інтереси, усунення можливих і наявних конфліктів, чітка диференціація ландшафтів за режимами використання.

Висновки. 1. Загальна філософія, принципи та підходи до просторового планування в Польщі та Німеччині відбуваються на засадах балансу між вимірами сталості (суспільство – природа – економіка), консенсусу як бази суспільних дій, інтегрування різних інтересів та форм використання простору, а також найповнішого врахування ландшафтних характеристик.

2. Аналіз законодавчих і методичних матеріалів, а також Схеми планування Львівської області вказує на збереження в Україні традиційних для радянського часу організаційних форм і методик територіального розпланування. Для посилення конкурентності та підвищення якості проектних робіт доцільно в проектуванні повніше враховувати ландшафтну складову.

3 Для розв'язання часткових проектних завдань доцільно було б поглибити аналіз конкретних аспектів для посилення обґрунтованості

проектних рішень і, зокрема, ландшафтних характеристик, які особливо цікаві й різноманітні для області. Слід було б детальніше проаналізувати ситуацію й обґрунтувати розв'язок щодо реформування системи земельного господарського устрою та впорядкування ландшафтів.

Література

1. Графічні та текстові матеріали Схеми районного розпланування Львівської області. — К., 2009.
2. Закон України «Про планування і забудову територій»
3. ДБН Б.1.1-6-2007 «Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження схем планування території регіону». — К., 2008.
4. ДБН Б.1.1-7-2007. Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження схем планування території сільради. — К., 2008.
5. ДБН Б. 2.4-2-94. Види, склад, порядок розроблення, погодження та затвердження містобудівної документації для сільських поселень. — К., 1995.
6. ДБН Б. 1-3-97. Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження генеральних планів міських населених пунктів.
7. Габрель М. М. Просторова організація містобудівних систем : моногр. / М. М. Габрель ; [Нац. акад. наук України; Ін-т регіональних досліджень НАН України]. — К. : Видавничий дім А.С.С, 2004. — 400 с. ; іл.

Аннотація.

У статтє определены методологические изменения для более полного учета ландшафтной составной в пространственном планировании и градостроительном проектировании в Украине, которые базируются на опыте Польши и Германии. Изменения очерчивают рамочные условия и преобразовывают методики внедрения этапов работы — предпроектного анализа, оценки состояния системы, обоснованность Концепции развития, выбора оптимальных решений и проектирования. Реализация таких изменений позволит активизировать пространственное планирование в Украине и сделать его ориентированным на сохранность, эффективное использование и обновление ландшафтов региона.

Annotation.

A methodological changes for more complete account landscape component in the spatial planning and town-planning planning in Ukraine, which are based on experience of Poland and Germany are certain in the article. Changes are shown the scope terms and transform the methods of introduction of the stages of work — pre-project analysis, estimations of the state of the system, validity of Conception of development, choice of optimum decisions and planning. Realization of such changes will allow to activate the spatial planning in Ukraine and to make it focused on safety, effective use and updating of the landscapes of the region.